

KAJAANIN KAUPUNGIN LAUSUNTO HALLITUKSEN ESITYKSESTÄ EDUSKUNNALLE LAIKSI SÄHKÖN JA ERÄIDEN POLTTOAINEIDEN VALMISTEVEROSTA ANNETUN LAIN MUUTTAMISESTA

Valtiovarainministeriö on 9.4. pyytänyt lausuntoja otsikkoasiassa mainitusta lakimuutoksesta 16.4. mennessä erittäin lyhyellä lausuntoaikataululla 16.4. mennessä. Esityksessä ehdotetaan muutettavaksi sähkön ja eräiden polttoaineiden valmisteverosta annettua lakia. Lakia muutettaisiin siten, että kaivostoiminnassa ja konesaleissa käytettävän sähkön vero siirrettäisiin alemmasta sähköveroluokasta II yleiseen sähköveroluokkaan I, jonka vero on 2,24 senttiä kilowattitunnilta. Esityksen tavoitteena on toteuttaa hallituksen linjaukset verotuottojen lisäämiseksi poistamalla sähköverotuki konesaleilta ja kaivostoiminnalta.

Alemman sähköveroluokan vero on 0,05 senttiä kilowattitunnilta, joten ehdotetut muutokset nostaisivat kaivostoiminnassa ja konesaleissa käytettävän sähkön veroa 2,19 senttiä kilowattitunnilta. Mikäli muutos toteutuu, niin datakeskusten sähkövero nousisi nykyisestä tasosta 45-kertaiseksi.

Esitys veromuutoksesta vaikuttaa sekä Muhoksen että Kajaanin hankkeisiin. Googlen maajohtaja on tuonut esille julkisuudessa, että molempia hankkeita tulee arvioida uudella tavalla, ympäristö on muuttunut ennakoimattomaksi. Yhtiön viestintäpäällikkö on puolestaan todennut YLE:lle, että Google arvioi nyt uudelleen, mihin maihin uusia datakeskuksia kannattaa suunnitella.

Kajaanin kaupunki toivoi aiemmassa kannanotossaan 4.4., että valtioneuvosto kävisi avointa keskustelua FDCA:n ja datakeskustoimijoiden kanssa tavoitteena löytää yhteinen ratkaisu verotuskysymykseen ennen päätöksentekoa. **Viime viikosta tilanne on merkittävästi muuttunut, kun Google ilmoitti arvioivansa Kajaanin ja Muhoksen hankkeita uudestaan verokysymyksen vuoksi. Kajaanin kaupunki katsoo, että datakeskukset tule säilyttää alemmassa sähköveroluokassa ja vastustaa hallituksen esitystä.** Korkeampi sähkövero johtaa verotulojen menetyksiin, työpaikkatappioihin ja hidastaa kuntien pyrkimyksiä kohti hiilineutraaliutta.

Mikäli valtioneuvosto silti katsoo, että datakeskusten sähköveroa tulee korottaa, niin suunnattu vero voi olla nykyistä korkeampi, mutta verotuksella ei pidä vaikeuttaa datakeskusteollisuuden kehittymistä, vaan sen tulee mahdollistaa alan kasvu Suomessa. Staattista kulutusveroa kehittyneempi ratkaisu voisi olla kannustaa datakeskusteollisuutta verotuksella hukkalämpöjen lisääntyvään hyödyntämiseen sekä esimerkiksi sähköverkkojen kulutusjoustoihin osallistumiseen. Verotusratkaisuissa tulisi myös erottaa toisistaan kryptovaluuttojen louhijat ja esimerkiksi Kajaanin datakeskusekosysteemin kaltaiset datakeskustoimijat.

Veromuutoksen vaikutukset Kajaanille

Kajaanissa on tehty strategiaan valintoihin perustuvaa pitkäjänteistä työtä datakeskusalan kehittämiseksi ja uusien datakeskustoimijoiden sijoittumiseksi kaupunkiin. Kajaanin datakeskusekosysteemin suurinvestoinnit ovat todella merkittävä aluetaloudellinen panostus Kajaanille jo koko maakunnalle. Vastaavan suuruusluokan hankkeita on Kainuussa aiemmin nähty lähinnä kaivosteollisuudessa. Investointien mittakaavan pieneminen ja jopa mahdollinen peruuntuminen olisi todella suuri takaisku aluetalouden ja elinoman kasvuodotuksille niiden edistämiseen tehtyjen satsausten jälkeen. Samalla myös heikkenisi käsitys kaupungista luotettavana kumppanina. Verotusmuutos koskisi kaikkea Kajaanin datakeskusekosysteemin konesalitoimintaa, ei ainoastaan Googlen suunnittelemaa hanketta, josta ei vielä ole tehty investointipäätöstä.

Kajaanin kaupunginhallitus ja virkamiesjohto vierailivat Haminassa 11.–12.3.2025 tutustumassa Googlen vaikutuksiin erityisesti kaupungin elinvoiman ja koulutustarpeiden näkökulmista. Keskustelujen aikana kävi selväksi, että Google on ollut merkittävä elinvoimatekijä Haminalla jo 15 vuoden ajan. Datakeskus on luonut kaupunkiin runsaasti sekä suoria että epäsuoria työpaikkoja, ja sen vaikutukset ulottuvat laajasti eri aloille,

aina palvelusektorista vähittäiskauppaan. Uuden datakeskuksen rakennusvaihe työllistää satoja henkilöitä, ja sen työllistämisaikutus jatkuu merkittävänä myös hankkeen valmistumisen jälkeen.

Datakeskukset tukevat paikallisten koulutusorganisaatioiden, kuten esimerkiksi Kainuussa Kajaanin Ammattikorkeakoulun koulutus-, TKI- ja tutkimustoimintaa, mikä kasvattaa alueen osaamispääomaa ja voi synnyttää ja houkutella alueelle uusia teknologiahankkeita. Kajaanissa on käynnissä jo paljon koulutuksen ja TKI:n kehitystyötä ammattikorkeakoulussa ja ammattiopistossa. Datakeskustoimijoiden kanssa käydään aktiivista keskustelua, että koulutussisällöt vastaavat tulevaisuuden työelämän tarpeisiin parhaalla mahdollisella tavalla.

Kajaanissa on jo tehty päätökset luopua vanhasta kaukolämpölaitoksesta ja siirtyä hukkalämmöllä ja sähköllä tapahtuvaan kaukolämmön tuotantoon. Mikäli hukkalämpöä ei olisikaan käytettävissä oletettua määrää, niin kaupunki joutuisi tekemään korvaavia energiaratkaisuja, jotka eivät palvelisi vihreää siirtymää eivätkä kaukolämmön käyttäjien etua. Myös useilla muilla paikkakunnilla, joissa on vireillä datakeskushankkeita, on valmisteltu niiden hukkalämmön hyödyntämistä kaukolämmössä. Datakeskusten tuottama hukkalämpö mahdollistaa siirtymän puhtaaseen kaukolämmöntuotantoon, mutta se voi mahdollistaa myös uudenlaisten monipuolisten liiketoimintojen sijoittumisen Kajaaniin.

Datakeskusten alue- ja kansantaloudelliset vaikutukset merkittäviä

Googlen datakeskus Haminassa työllistää noin 400 henkilöä, joista osa on Googlen omistaman Tuike Finlandin palkkalistoilla ja osa palveluntarjoajia. Kokoikaisten työpaikkojen määrän odotetaan kasvavan noin 100 työpaikalla vuosina 2024–2025 uusimman laajennuksen valmistuttua. Datakeskus työllistää muun muassa turvallisuushenkilökuntaa, logistiikan ammattilaisia, siivous- ja puhtaanpitohenkilöstöä, rakennustyöntekijöitä, asentajia, talotekniikan ja kunnossapidon ammattilaisia sekä insinöörejä.

Mikkelissä on julkistettu kolme suurta datakeskusten investointisuunnitelmaa, jotka on nyt pysäytetty sähköveron muutosesityksen takia. Mikkelissä on tehty aiemmin FCG:n toimesta selvitys datakeskusten aluetaloudellisista vaikutuksista. Tutkimuksen tulosten perusteella kaupunkiin suunniteltujen noin miljardin euron arvoisten datakeskusinvestointien vaikutukset olisivat erittäin merkittävät. Rakentamisen aikainen suora työllisyysvaikutus olisi 8400 htv ja toiminnan aikainen työllisyysvaikutus 1000 henkilöä/vuosi.

FDCA - Finnish Data Center Association on yhdistys, joka verkottaa datakeskusalan ammattilaiset Suomessa. Sen jäsenenä on 16 datakeskustoimijaa ja yli sata datakeskusalan kehitystä tukevaa yritystä ja organisaatiota. Kannanotossaan 13.3.2025 datakeskusten sähköveroluokan julkisuuteen tulleeseen muutosehdotukseen FDCA katsoo, että sähköveroluokan muutos vaarantaisi merkittäviä alan investointeja Suomessa.

FDCA:n mukaan toteutuessaan muutos vaarantaisi 10 miljardin euron jo suunnitteluvaiheessa olevat hankkeet. Lisäksi vaarantuisi merkittävä määrä ei-julkisia hankkeita, joiden suuruus voi olla samaa luokkaa. Summat sisältävät rakentamisen, eivät vielä palvelimia ja muuta tietotekniikkaa. Datakeskusinvestoinnit eivät edellytä mitään tukia, toimijat rahoittavat ne itse. Erityisesti suuret hankkeet ovat vaarassa peruuntua, koska pienelläkin erolla sähköhinnassa on iso kumulatiivinen vaikutus datakeskusten toimintaan.

FDCA arvioi, että investointien jäädessä toteutumatta jäisi syntymättä yli 80 000 htv:n suuruinen määrä työpaikkoja tulevina vuosina. Selvitysten mukaan niistä olisi datakeskusalan pysyviä työpaikkoja yli 30 000 htv (suorat & välilliset & heijastusvaikutukset) ja rakennusvaiheen suorita työpaikkoja yli 50 000 htv. Rakennusaikana datakeskuspaikkakunnille syntyy myös paljon ostovoimaa kauppaan ja palveluihin.

Edelleen FDCA:n arvion mukaan valtiolta ja kunnilta jäisi saamatta 3 360 M€ verotulot seuraavan 8 vuoden aikana: tuloveroista pysyvistä työpaikoista yli 190 M€/vuosi, tuloveroista rakentamisen aikaisista työpaikoista yli 90 M€/vuosi, kiinteistöveroista noin 10 M€/vuosi sekä yhteisöveroista noin 130 M€/vuosi.

FDCA toteaa, että veromuutos hidastaisi vihreän siirtymän investointien jatkumista, ja heikentäisi Suomen mainetta vakaana ja ennustettavana yritystoiminnan toimintaympäristönä. FDCA muistuttaa myös, että veroratkaisu ei ole linjassa joulukuussa julkaistun Suomen teollisuusstrategian kanssa, joka korostaa puhtaan sähköön hyödyntämistä Suomen valttikorttina, ja olisi vastoin EU:n komission tuoretta suositusta jäsenmaille laskea sähköverot minimiin EU:n kilpailukyvyn parantamiseksi.

Kajaanin kaupunki katsoo, että FDCA:n esiin nostamat tiedot datakeskusten sähköveroluokan muutoksen vaikutuksista kansantalouteen on perusteltu ja vakavasti otettava vaikutusarvio.